

Fundusze Europejskie

dla Rozwoju Społecznego

Zrównoważony Kampus SGGW – - kształcenie na rzecz branż kluczowych

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

Priorytet 1 Umiejętności

Działanie 01.05 Umiejętności w szkolnictwie wyższym

PROPEDEUTYKA ZOOTECHNICZNA

MAŁE SSAKI

Zdjęcia: Internet

Krótką historia

- Dawniej - futra pozyskiwano tylko od zwierząt łownych, dziko żyjących;
- Dziś - skóry od zwierząt w stanie dzikim oraz duża część od zwierząt hodowlanych;
- Obecnie skóry na futro pochodzą od około 176 gatunków ssaków;

Podział zwierząt futerkowych

Zwierzęta futerkowe roślinożerne

Zwierzęta futerkowe mięsożerne

Inne sposoby podziału zwierząt futerkowych

- długość okrywy włosowej;
- barwę okrywy włosowej;
- sposób rozrodu;

Gatunki zwierząt futerkowych roślinożernych

Królik

Szynszyla

Nutria

Gatunki zwierząt futerkowych mięsożernych

Norka

Lis polarny

Lis pospolity

Jenot

Tchórz

Systematyka królika

Rząd – Zajączaki (*Lagomorpha*)

Rodzina – Zającowate (*Leporidae*)

Gatunek – Królik (*Oryctolagus cuniculus*)

Pochodzenie

- Przodek: królik dziki (*Oryctolagus cuniculus*) występowanie – cały świat, przede wszystkim rejon Morza Śródziemnego, udomowienie ok. 2100 lat w Hiszpanii;
- Nazwa systematyczna królika wywodzi się z greckich słów: *Oryttein* – kopać, *Lagos* – zając i łacińskiego *Cuniculus* – przejście podziemne. Tłumaczenie tej nazwy to „zając kopiący podziemne przejścia”.

Hodowla królika

- Rzymianie rozpowszechnili królika poza obszar Hiszpanii. Zwierzęta trzymane w rozległych, ogrodzonych murem zagrodach, tzw. **leporariach (zajęczarniach)**;
- W średniowieczu hodowano króliki na małych wyspach;
- Pierwsze wzmianki o chowie królików w Polsce - X w.

Systematyka szynszyla

Rząd – gryzonie (*Rodenta*)

Podrząd – jeżozwierzokształtne
(*Hystricomorpha*)

Rodzina – szynszylowate (*Chinchillidae*)

Gatunek – szynszyla duża (*Chinchilla
brevicaudata*)

- szynszyla mała (*Chinchilla laniger*)
- szynszyla królewska (*Chinchilla real*)

Pochodzenie

Ojczyzna - Ameryka Południowa; w stanie dzikim: górzyste tereny Chile, Boliwii i Argentyny. Niegdyś niezliczona liczba tych zwierząt zamieszkiwała stoki Andów na wysokości 1500 – 4000 m npm.

Nazwa - Szynszyla (Chinchilla):

Wywodzi się prawdopodobnie z języka Indian plemienia Quechua:

chin - oznacza cichy,

sinchi - znaczy silny lub odważny,

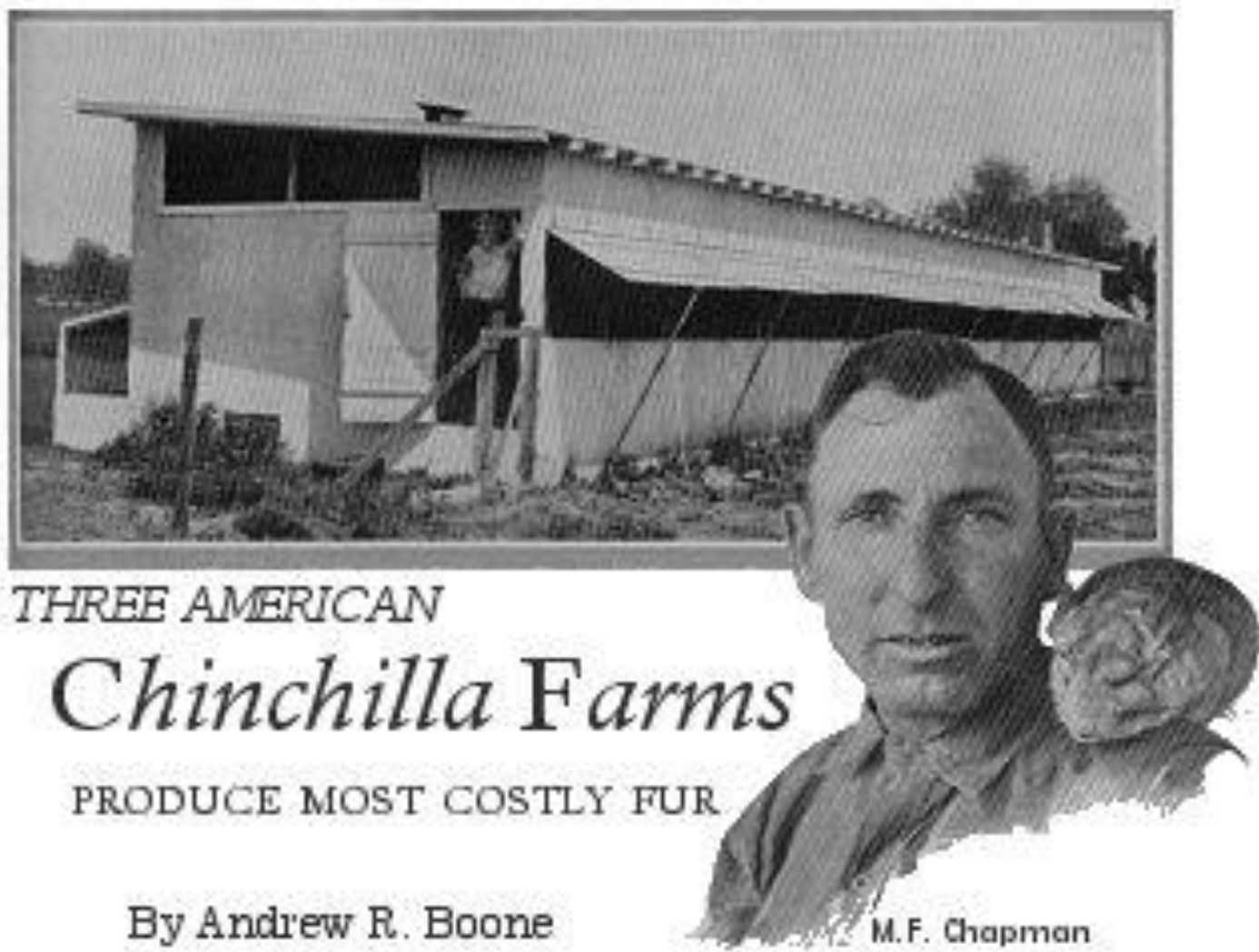
lla - jest zdrobnieniem,

Inna możliwość pochodzenia nazwy:
od plemienia indiańskiego Chinchilla,
który wykorzystywał szynszyle
do produkcji odzieży i jako pokarm.

Hodowla fermowa

1923 r. - Mathias F. Chapman początek hodowli szynszyli.

Systematyka nutrii

Rząd - Gryzonie (*Rodentia*)

Rodzina - Nutriowate (*Myocastoridae*)

Rodzaj - Nutria (*Myocastor*)

Gatunek - Nutria (*Myocastor coypus*)

Pochodzenie nutrii

- Pochodzą z Ameryki Południowej, bagniste tereny tego kontynentu, a także strefę klimatu tropikalnego i klimatu umiarkowanego, o spadku temperatury w okresie zimy do – 30°C.
- Zwierzęta ziemnowodne i roślinożerne zasiedlają tereny w pobliżu dużych rzek i jezior oraz rozlewiska.
- Przebywają zarówno w wodach słodkich jak i słabo zasolonych.
- Nazwa zoologiczna nutrii wywodzi się od greckich słów *myos* to znaczy szczur oraz *castor* – bóbr.

Historia hodowli fermowej nutrii

- Pierwsze próby hodowli - Argentyna XIX w.
- Na szerszą skalę w krajach europejskich hodowla nutrii rozpoczęła się po I wojnie.
- W 1925 r. sprowadzono nutrie do Czechosłowacji, a w 1926 r. do Polski, Francji, Niemiec.

Norka

- Istnieją dwa gatunki:
Norka europejska
Norka amerykańska

Norka amerykańska

Norka europejska

Systematyka norki

Rząd - Drapieżne (*Carnivora*)

Rodzina – Łasicowate (*Mustelidae*)

Rodzaj - Neovison

Gatunek - Norka amerykańska (*Neovison vison* syn. *Mustela vison*)

Początki hodowli fermowej norki

- XIX w. - próby udomowienia gatunku;
- 1861r. założenie fermy przez Philipa i Woodcocka w stanie Nowy York- jedna z pierwszych ferm norek;
- 1866 r. - Kanada, próby chowu norek w pobliżu miejscowości Brantford;

Lis pospolity

Rząd – Drapieżne (*Carnivora*)

Rodzina – Psowate (*Canidae*)

Rodzaj – *Vulpes*

Gatunek – lis pospolity (*Vulpes vulpes*)

W stanie dzikim zamieszkuje: Europę, Azję, Amerykę Pn., północne rejony Afryki, a obecnie również Australię i Nową Zelandię.

Lis pospolity – opis gatunku

- Lis pospolity cechuje się wysmukłą sylwetką tułowia, osadzoną na średnio długich nogach, posiada wydłużoną część twarzową głowy, uszy trójkątne stojące i długi puszysty ogon, zakończony białym kwiatem.
- Ubarwienie lisów pospolitych dziko żyjących jest najczęściej rude, o dużym zróżnicowaniu intensywności barwy – od płowożółtej do rudoczerwonej.

Lis polarny

Rząd – Drapieżne (*Carnivora*)

Rodzina – Psowate (*Canidae*)

Rodzaj – *Alopex* / *Vulpes*

Gatunek – lis polarny

(*Alopex lagopus* syn. *Vulpes lagopus*)

- W stanie dzikim zamieszkuje strefę arktyczną całej półkuli północnej: Europy, Azji, Ameryki jak i okoliczne wyspy Oceanu Lodowatego (Grenlandia, Islandia, Svalbard, Jan Mayen, Ziemię Franciszka Józefa), a także Wyspy Aleuckie na Oceanie Spokojnym.
- Lisy zamieszkują ubogie w pożywienie obszary i dlatego w poszukiwaniu żywności wędrują latem na północ, a zimą daleko na południe.
- Lis polarny ma krępą budowę ciała, szeroką i krótką częścią twarzową głowy, krótkie owłosione uszy, stosunkowo krótkie nogi i krótszy, mniej puszysty ogon niż lis pospolity.
- Masa ciała dorosłych osobników jest mniejsza niż u lisa pospolitego i waha się od 5,5 do 6,5 kg, długość ciała od 60 do 65 cm.

Początki hodowli fermowej lisa

Lis pospolity

- Pierwsze udane próby chowu fermowego lisa pospolitego, Kanada – 1894 r.; Europa, Norwegia pierwsze hodowle lisów srebrzystych – 1914 r.
- Pierwsze fermy lisów srebrzystych w Polsce – 1924 r.

Lis polarny

- 1897 r. pierwsze hodowle fermowe lisa polarnego w Ameryce Północnej
- Pierwsza ferma lisa polarnego - 1938 r. w Polsce.

Jenot

Rząd – Drapieżne (*Carnivora*)

Rodzina – Psowate (*Canidae*)

Rodzaj – *Nyctereutes*

Gatunek – Jenot (*Nyctereutes procyonoides*)

Jenot – opis gatunku

- Jenot nazwany kunopsem.
- Naturalny obszar występowania to południowo-wschodnia Syberia, Mandżuria, Korea, a szczególnie obszary dorzecza Amura i Ussuri.
- W latach 30 XX w. został przeniesiony do północnych rejonów europejskich Rosji skąd rozprzestrzenił się na tereny Finlandii, Szwecji, a w Europie środkowej na tereny Polski, Czech, Niemiec aż do granic Francji i Belgii.
- Zamieszkuje tereny podmokłe, zarośnięte brzegi rzek i jezior na skraju lasów mieszanych.
- Jenot przypomina wyglądem lisa i szopa, ma krępą budowę ciała, głowę stosunkowo małą z szerokimi zaokrąglonymi uszami. Część nosowa jest stosunkowo krótka i wąska. Jenot ma długie włosy pokrywowe na szyi i policzkach – „bokobrody”
- Pierwsze próby chowu fermowego tereny ZSRR – 1928 r.,
- 1959 r. – pierwszy import jenotów do Polski;

Właściwości futer naturalnych

- zdrowotność - przewaga jonów ujemnych;
- ciepłochronność – warstwa powietrza znajdująca się między włosami oraz powietrze zawarte wewnątrz włosa;
- trwałość – budowę histologiczną włosów, stopień ich osadzenia w skórze, stosunek ilościowym włosów pokrywowych do podszyciowych okres uzyskiwania okrywy włosowej;

Futra

Dziedziczenie barwy okrywy włosowej

- Dotychczas poznano 50 genów odpowiedzialnych za barwę włosów.
- Modele dziedziczenia barwy okrywy włosowej są bardzo skomplikowane ze względu na możliwość różnego oddziaływania genów allelicznych i nieallelicznych odpowiedzialnych za barwę.

Utrzymanie zwierząt

- Utrzymywane pojedynczo w klatkach, znajdujących się w pawilonach.
- Wyposażenie klatek to karmidełka i poidelka. Dodatkowo dla samic stada podstawowego znajdują się kotniki.

Utrzymanie zwierząt

- Nieco inaczej utrzymuje się szynszyle. Są to zwierzęta roślinożerne futerkowe utrzymywane w pomieszczeniach zamkniętych, czyli budynkach. Podobnie można utrzymywać króliki, jeśli prowadzimy chów intensywny.

Rozród zwierząt futerkowych

- Zwierzęta futerkowe mięsożerne – monoestryczne
- Zwierzęta futerkowe roślinożerne - poliestryczne

Odchów młodzi

Po porodzie nowonarodzone zwierzęta futerkowe wszystkich gatunków zostają z matkami przez okres laktacji czyli ok. 6-8 tygodni.

Żywnienie

- Żywnienie tradycyjne;
- Żywnienie paszami pełnoporcjowymi – stosowane u szynszyli i królików;

Budowa włosa

U zwierząt futerkowych szczególnie ważną rolę w żywieniu odgrywają aminokwasy siarkowe (metionina, cystyna oraz cysteina), gdyż są one budulcem białka włosów.

Inne kierunki użytkowania zwierząt futerkowych

Królik – mięso, wełna, jako zwierzę laboratoryjne, zwierzę towarzyszące;

Nutria – mięso;

Fretka - polowanie na królika;

Szynszyla - zwierzę laboratoryjne, zwierzę towarzyszące

<https://www.youtube.com/watch?v=3OBcVMsLZsQ>

Autor utworu:

Martyna Batorska

CC BY 4.0

Materiał jest udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa CC BY 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

Materiał opracowany w związku z realizacją projektu „Zrównoważony Kampus SGGW - kształcenie na rzecz branż kluczowych ” nr FERS.01.05-IP.08-0067/23

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO